

Fuck gokken

Douwe Kuipers en Wessel Fonck namens de commissie economie

Op 1 oktober 2021 maakte de overheid online gokken legaal.¹ Waar je voorheen alleen naar het casino kon om legaal roulette, blackjack en poker te spelen, is dit nu ook online mogelijk. Gokken is al duizenden jaren een populaire vorm van vermaak, maar deze legalisering zorgt voor een hele nieuwe dynamiek op de gokmarkt.² Tijd voor een kritische blik.

Online gokken

Toen de online gokmarkt open ging, kwamen er veel nieuwe bedrijven de markt op. Binnen een jaar verdubbelde het aantal bedrijven dat geld wil verdienen aan online gokkers.³ Wanneer je gokken toegankelijker maakt, gaan meer mensen gokken, blijkt achteraf.

Dit komt ook omdat het door de combinatie van overal adverteren en apps op de telefoon héél makkelijk is om vaak een gokje te wagen. Inmiddels is het aantal mensen met een gokverslaving flink gestegen volgens schattingen van Trouw.⁴ Het idee achter de legalisering was om onder andere te zorgen voor beter toezicht. Bij de legalisering van online gokken kregen gokbedrijven immers een zorgplicht opgelegd om verslavingen te voorkomen. Maar al een halfjaar na het openen van de markt maakte het tv-programma Pointer een aflevering over hoe gokbedrijven hun zorgplicht slecht naleven en mensen alleen maar verder in de problemen brengen.⁵

Gokverslaving

Een gokverslaving heeft meer gevolgen voor iemands leven dan alleen constant geld verspelen. In de meeste gevallen gaat dit ook gepaard met schaamte en gedrag om de verslaving en schulden te verhullen voor vrienden en familie. Gokverslaafden kunnen zich hiermee sociaal isoleren.⁶

Een aantal factoren maakt mensen kwetsbaarder voor gokverslaving: stress en de behoefte aan ontlasting die daarbij hoort, maar ook de mate waarin gokken voorkomt binnen het eigen netwerk of de eigen cultuur. Mensen met een lager inkomen worden daar doorgaans vaker aan blootgesteld.⁷ Ook toont onderzoek aan dat mensen uit de armste regio's gemiddeld grotere risico's nemen tijdens het gokken.⁸

¹ <https://www.bnnvara.nl/kassa/artikelen/online-gokken-dit-moet-je-erover-weten>

² <https://historianet.nl/cultuur/geschiedenis-van-het-gokken-drank-bedrog-en-geweld>

³ <https://nos.nl/artikel/2421733-aantal-aanbieders-van-legaal-online-gokken-in-half-jaar-bijna-verdubbeld>

⁴ <https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/nederland/artikel/5314015/online-gokken-verslaving-kansspelwet>

⁵ <https://pointer.kro-ncrv.nl/online-gokken-verslaafd>

⁶ <https://www.loketkansspel.nl/>

⁷ <https://www.wijzeringeldzaken.nl/platform-wijzeringeldzaken/publicaties/een-sociologische-verklaring.pdf>

⁸ <https://www.theguardian.com/society/2021/mar/12/people-from-poor-uk-areas-more-likely-to-be-high-risk-online-gamblers-study>

Nu biedt de overheid al het ‘cruks-register’ aan. Dit is een register waar verslaafden zichzelf kunnen aanmelden zodat ze nergens meer (in Nederland) geld kunnen vergokken. In 2022 telde dat register 35.750 inschrijvingen.⁹ De aanbieders van online gokken moeten bij een ‘redelijkerwijs vermoeden’ van schade aan zichzelf of hun omgeving adviseren om gebruik te maken van dit register. De aanbieder moet de kansspelautoriteit inlichten als dit niet gebeurt. Voor casino’s gelden vergelijkbare regelingen.

In een aflevering van Pointer zien we hoe dat in de praktijk werkt: verslaafden moeten vaak zelf de eerste stap zetten. De plicht om de gebruiker te informeren over zijn of haar gedrag en het cruks-register komen de bedrijven niet na. Gokbedrijven verdienen immers ongeveer zeventig procent van hun omzet aan mensen die veel meer vergokken dan de gemiddelde bezoeker. Kortom, gokbedrijven draaien op gokverslaafden.

De problemen rondom gokverslaving zijn bekend bij de politiek. Daarom heeft de Tweede Kamer aangegeven gokverslaving in het Nationaal Preventieakkoord Mentale Gezondheid te willen opnemen. Toch worden gokken en kansspelen niet genoemd in de eerste opzet van het Trimbos instituut dat in oktober 2022 aan de Tweede Kamer werd gepresenteerd.¹⁰ De reden die het Instituut hiervoor geeft, is dat het tegengaan van gokverslaving al is verankerd in de huidige wetgeving. Maar dit komt neer op het geven van advies en het uitvoeren van onderzoek. Een proactieve houding tegen gokverslaving blijft dus uit.

Reclame problemen

Naast de online gokbedrijven, houdt ook de overheid zich bezig met het aanbieden van kansspelen. Je hebt vast wel eens een reclame gezien voor een van de staatsbedrijven, zoals TOTO. De hoeveelheid advertenties had ook maatschappelijke verontwaardiging tot gevolg en de politiek liet van zich horen.¹¹ De linkse partijen (zonder D66) samen, met CDA, ChristenUnie en de SGP dienden een motie in om ongerichte reclames voor gokken te verbieden. Deze werd aangenomen en het verbod zou begin dit jaar ingaan.¹² Tot die tijd hebben gokbedrijven beloofd om niet te adverteren voor negen uur ‘s avonds.¹³

Het voornaamste argument vóór de beperkingen is dat de groep die het kwetsbaarst is voor gokverslaving beschermd wordt, door niet constant in verleiding gebracht te worden. Vanaf 2024 is programma- en evenementen sponsoring door gokbedrijven niet meer toegestaan en vanaf 2025 volgt het sponsoren en adverteren op sportlocaties en met kleding van sporters.¹⁴ Met name het inhuren van bekende Nederlanders voor de spotjes zou een effectieve strategie zijn. Dat is inmiddels verboden.¹⁵ Het aantal advertenties op internet is uiteraard ook flink gegroeid. Het internet lijkt inmiddels de voornaamste plek voor gokreclame te zijn.¹⁶ En hoe meer gokadvertenties, hoe meer gokken genormaliseerd worden.

⁹ <https://www.onlinecasinoground.nl/uitsluitregister-cruks-noteert-35-750-inschrijvingen/>

¹⁰ <https://www.trimbos.nl/wp-content/uploads/2022/04/AF1994-Landelijke-en-lokale-ambities-mentale-gezondheid-en-preventie-1.pdf>

¹¹ <https://www.nrc.nl/nieuws/2021/11/25/kamerleden-willen-beperking-gokreclames-a4066823>

¹² <https://nos.nl/artikel/2447317-verbod-op-gokreclames-waarschijnlijk-nog-niet-rond-op-1-januari>

¹³ <https://nos.nl/artikel/2421534-kabinet-wil-gokreclames-aan-banden-leggen>

¹⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2022/07/08/verbod-op-ongerichte-gokreclames-en-sponsoring>

¹⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/kansspelen/betere-bescherming-online-gokkers>

¹⁶ <https://kansspelautoriteit.nl/nieuws/2023/april/markt-online-kansspelen-groeit/>

In de online gokmarkt is ongeveer een derde van de bezoekers tussen de 18 en 35, en zestig procent is man.¹⁷ Het gokken op de uitslagen van sportwedstrijden wordt op veel plekken in de samenleving aangemoedigd. Dit is onder jongvolwassenen nog populairder¹⁸ Veel mensen kennen wel de informele 'pools' waar je tegen collega's, clubgenoten of vrienden speelt om wie de uitslagen het beste kan voorspellen. De overstap naar bijvoorbeeld TOTO is dan snel gemaakt. En dan zijn er nog de grote loterijen zoals de Postcodeloterij en de Staatsloterij: deze mogen met supergezellige reclames aan het einde van het jaar hun adventskalenders en eindejaarsknallers verkopen waar ook de kinderen mee kunnen kijken. In deze reclames glimlachen de burens of familieleden en genieten ze samen met de winnaars. Deze reclames blijken uiterst effectief te zijn. De Staatsloterij heeft in de afgelopen vijf jaar maar liefst vier keer de Gouden Loeki gewonnen. (de prijs voor de beste, mooiste of meest bijzondere reclame)¹⁹

Échte preventie

Kortom, het huidige beleid om verslavingen tegen te gaan werkt niet. Sterker nog, online gokbedrijven verdienen bakken met geld aan verslaafden, die vaker uit een arm milieu komen. De overheid draagt zelfs actief bij aan gokreclames en het in stand houden van het 'gezellige' en 'normale' imago van gokken. Daar moet echt verandering in komen. De overheid moet komen met een écht preventiebeleid voor gokverslaving.

Om dit te realiseren moet in onze ogen het volgende gebeuren:

- De staat moet stoppen met de Nederlandse Loterij (onder andere Staatsloterij en TOTO) en Holland Casino. Deze bedrijven moeten hun werkzaamheden stoppen en dus niet worden geprivatiseerd.
- Er moet een harde limiet komen aan het bedrag dat iemand mag vergokken in een maand. Ook moet het gebruik van meerdere accounts meer worden tegengegaan.
- Stop met de verkoop van krasloten. Deze zijn namelijk heel verslavend en de staat is de enige die deze mag uitgeven.
- Voer een volledig verbod in op gokreclames, zowel online als fysiek.

¹⁷ <https://www.emerce.nl/nieuws/bereik-online-gokmarkt-nederland-groeit-ruim-18-miljoen>

¹⁸ <https://kansspelautoriteit.nl/nieuws/2023/april/markt-online-kansspelen-groeit/>

¹⁹ https://www.noordhollandsdagblad.nl/cnt/dmf20230309_75606740